

Ink. 2008 -05- 05

Dnr: 303 - 1225 / 2008

Till: R III

Skrivelse
Kommunstyrelsen 2008-04-25

Mångdubbla stadens biogasproduktion - använd matavfallet som resurs

Stockholms stad behöver en långsiktig biogasstrategi som ger förutsättningar för maximalt utnyttjande av lokala och regionala resurser för framställning av biogas, samtidigt som mängden biologiskt material i avfallet som transporteras till förbränning minimeras.

Vi presenterar därför ett alternativ till den borgliga alliansens så kallade biogasstrategi, vilken i själva verket beskriver vad andra aktörer gör snarare än vad staden ska göra. Det är dags att Stockholms stad aktivt satsar och genomför egna åtgärder för att öka biogasproduktionen i staden och i länet.

Dagens miljöbelastning orsakat av avfall måste minska. Det finns även ett nationellt mål om att minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker senast år 2010 ska samlas in och återvinnas genom biologisk behandling. Dessutom finns både kort- och långsiktiga nationella mål för att kraftigt minska klimatutsläppen.

Enligt Kommunförbundet Stockholms läns rapport "Scenarier för insamling och behandling av matavfall i Stockholms län" finns idag en stor oanvänd potential i matavfallet från länets hushåll. De förespråkar att insamlingen av matavfall byggs ut, först via det system som kräver minst förändringar och investeringar följt av andra system som behövs för att komplettera, utveckla och öka biogasproduktionen efterhand. Det viktigaste är sätta igång arbetet nu.

Idag måste Stockholms stad betala Fortum 100 miljoner kr per år för stockholmarnas hushållsavfall för att bränna det i Högdalenverket. Matavfallet i detta hushållsavfall utgör ca 28 %, vilket staden alltså betalar minst 28 miljoner kronor för att bränna. Matavfall är inget bra material att bränna. Det är slöseri med energi och ekonomiska resurser. Med tanke på den stora efterfrågan på fordonsgas i Stockholms stad och län bör matavfallet istället användas främst till framställning av förnyelsebar biogas, det minst miljöpåverkande bränslet idag.

Om 50 % av matavfallet i Stockholms stad samlas in skulle 4 500 fler miljöbilar eller 120 stadsbussar och 600 sopbilar årligen kunna tankas med biogas enligt underlaget i rapporten från Kommunförbundet Stockholms län. Biogas är ett förnyelsebart bränsle och leder inte till ökade koldioxidutsläpp, så staden skulle på detta sätt även klimatbanta med 12 000 ton koldioxid per år.

Västerås stad har genom politiska beslut och ett systematiskt arbete idag uppnått en insamlingsgrad på hela 65 % av matavfallet, vilket används till att framställa biogas. För att uppnå detta i Stockholm måste insamlingen av matavfall och produktionen av biogas utökas kraftigt, både genom att utveckla den nuvarande insamlingen av matavfall och genom att införa nya satsningar. Det krävs flera olika lösningar parallellt för att stadens och länets matavfall ska kunna omhändertas och rötas på mest effektiva sätt.

Enligt utrednings- och statistikkontorets befolkningsprognos beräknas folkmängden öka med i genomsnitt 7 000 personer årligen fram till år 2030. Då antas stockholmarna bli ca 950 000. I hela Stockholms län beräknas folkmängden öka med upp till 670 000 personer år 2030. Det innebär att underlaget för omhändertagande av matavfallet och mängden avlopp både från hushåll och från restauranger kommer att öka rejält.

Med tanke på dessa förutsättningar anser vi att Stockholms stad bör ha som mål att 70 % av matavfallet i staden ska samlas in år 2015. Långsiktigt är målet att skapa ett system som tar tillvara allt matavfall så att så mycket som möjligt kan användas för produktion av biogas.

Incitament för källsortering

Hushållen i staden måste ges tydliga ekonomiska incitament och tjäna på att källsortera matavfallet. Stockholms stad behöver därför en ytterligare differentierad avfallstaxa för att gynna de som källsorterar matavfallet. Dessutom måste insamlingssystemen för matavfallet utvecklas för att underlätta hanteringen för alla parter.

Idag samlas en del matavfall och andra rester såsom oljor och fetter in från restauranger in antingen från slutna tankar med hjälp av slamsugningslastbil eller torrt i påse via särskilda ruttor med sopbilar som transporteras till rötningsanläggningar vid Stockholm Vattens avloppsreningsverk. De insatser som görs idag måste vidareutvecklas och utökas.

Därutöver behöver stadens bolag samverka och bostadsbolagen direktinformera hushållen i syfte att systematiskt bygga upp ett väl fungerande system för insamling av matavfall.

Avfallskvarnar

Det enklaste och minst resurskrävande sättet att samla in matavfallet är att införa avfallskvarnar i hushållen för att använda de befintliga avloppsledningarna för transport av matavfallet till Stockholm Vattens avloppsreningsverk för att där kunna rötas till biogas.

Idag finns endast ett 40-tal installerade avfallskvarnar i hushåll med särskilt tillstånd för funktionshindrade som har svårigheter att avlägsna och källsortera sitt avfall. Stockholm Vatten utreder möjligheterna för fler hushåll i staden att installera avfallskvarn. En preliminär kartläggning visar att det går utmärkt att genom avfallskvarnar ta emot matavfall via avloppsledningarna i upp till 80 % av bostadsområdena i staden. I övriga områden finns idag begränsningar i form av för små lutningar, behov av tryckpumpar, trånga ledningar etc.

Surahammar är den kommun i Sverige som har störst andel hushåll på 40 % idag som har installerat avfallskvarn. Den satsningen inleddes redan på 1990-talet men främst med motivet att minska avfallsmängderna och behandla matavfallet via det stora avloppsreningsverket, men inte för att producera biogas. Ännu finns ingen kommun som har satsat på att i stor skala transportera matavfall via avloppsledningarna för att kunna producera biogas vid avloppsreningsverket.

Avfallskvarnar kan införas i Stockholms stad för insamling av matavfall via avloppsledningarna i tätbebyggda bostadsområden med flerfamiljshus så att matavfallet och avloppet kan användas för biogasproduktion i anslutning till avloppsreningsverket. Parallellt bör matavfallet samlas in från både flerfamiljshus där det inte är möjligt att införa avfallskvarnar samt villor eller mindre orter torrt i påse med ordinarie avfallstransporter till antingen ett avloppsreningsverk eller en separat biogasanläggning som i Västerås stad.

Stockholms stad bör genomföra ett pilotprojekt där avfallskvarnar installeras i ett utvalt bostadsområde för att kunna testa systemet ur flera perspektiv, bl a hushållens användning av avfallskvarnarna, kvarnarnas funktion, hur väl transporten av det grovhackade matavfallet fungerar via avloppsledningarna, justeringar vid avloppsreningsverket, etc.

Utöka kapaciteten på Stockholm Vatten AB

Stockholm Vattens avloppsreningsverk har en väl tilltagen kapacitet. De kan ta emot och behandla mycket mer avloppsvatten än idag. Rötningsanläggningarna i avloppsreningsverken bör byggas ut maximalt för att utnyttja Stockholm Vattens möjligheter att producera biogas.

Det är även viktigt att se över ledningssystemet och mottagningen via slamsugningslastbil. Så mycket matavfall som möjligt bör transporteras via Stockholms Vattens ledningsnät och behandlas i rötningsanläggningar vid avloppsreningsverken.

Separat biogasanläggning för organiskt avfall

Med ett stort ökat antal invånare både i staden och i Stockholms län ökar mängden matavfall och avlopp. Därför behöver Stockholms stad även se till att planera och bygga en separat anläggning för biogasproduktion som ska ta emot, förbehandla och röta matavfall och annat organiskt avfall från Stockholms stad och andra kommuner i länet, som av olika skäl inte kan omhändertas via avloppsledningarna och Stockholm Vattens anläggningar. Biogasen ska där kunna uppgraderas till fordonsgas.

För att kunna tillgodogöra dessa lokala resurser krävs dock att någon eller några aktörer i länet agerar samordnare eller går före för att bilda gott exempel för övriga. Stockholms stad bör därför ta initiativ till att dels använda matavfallet som resurs fullt ut inom den egna kommunen och dels genom att sammanföra länets kommuner i ett långsiktigt och gemensamt arbete för att ta tillvara matavfallet och andra oanvända organiskt avfall i regionen för att utveckla kapaciteten för biogasproduktion i länet.

Utfasa naturgasen

En anläggning för lagring av fossil flytande naturgas (LNG) har byggts av AGA och nyligen invigts i Knivsta. Eftersom naturgas nu ska användas som back-up för fordonsgas i Stockholm i väntan på att biogasproduktionen och -tekniken utvecklas är det angeläget att stadens satsningar på biogas ökar kraftigt. Biogasstrategin måste kompletteras med en målsättning och en strategi för när flytande naturgas ska fasas ut i Stockholms stad. Under tiden måste staden införa ett begränsningsmål för hur mycket fossilgas som får användas som reservbränsle årligen.

Arbetet med att utveckla produktionen av biogas i Stockholm måste även intensifieras genom att satsa på ny teknik för att göra flytande biogas (LBG) för att kunna lagra biogasen. Utveckling av flytande biogas pågår bl a hos miljöteknikbolaget Scandinavian Biogas, som ansvarar för biogasproduktionsanläggningen i Himmerfjärdsverket, och beräknas kunna tas i bruk redan i höst.

Utöver matavfallet och avloppet från hushållen och restaurangerna finns även andra idag outnyttjade resurser i form av organiska restprodukter från bl a skogsbruk och jordbruk. Exploateringskontorets förstudie om biogasproduktion från grödor liksom Fastighetskontorets utredning om bioenergi från Stockholms stads skogar studerar möjligheterna till att använda flera olika grödor och restprodukter till framställning av biogas i Stockholm. Detta är intressant för den framtida utvecklingen av biogasproduktionen.

Yrkanden

Miljöpartiet föreslår följande:

År 2015 ska Stockholms stad samla in 70 % av matavfallet i staden.

Trafik- och renhållningsnämnden ges i uppdrag att omforma avgiften för sophämtningen mot en ytterligare differentierad avfallstaxa så att den tydligt styr mot minskade mängder avfall och utsortering av matavfallet.

Svenska Bostäder ges i uppdrag att i samarbete med stadens övriga bolag och förvaltningar starta ett pilotprojekt där avfallskvarnar installeras i ett befintligt bostadsområde, gärna ett miljonprogramsområde i förorten, för att utvärdera hur avfallskvarnar kan användas på bästa sätt för att transportera matrester via avloppsledningarna till avloppsreningsverket.

Stockholm Vatten ges i uppdrag att anpassa och maximalt bygga ut och använda sin kapacitet för att producera biogas samt för att ta emot matavfall via avloppsledningar.

Stockholms stad ska påbörja planering av en separat anläggning för biogasproduktion från matavfall och annat organiskt avfall.

Stockholms stad ska ta initiativ till samverkan med andra kommuner och aktörer i länet för att diskutera en gemensam anläggning för biogasproduktion.

Stockholms stad ska införa ett begränsningsmål för hur mycket fossil flytande naturgas (LNG) får användas som reservbränsle årligen samt införa en målsättning och en strategi för när naturgasen ska fasas ut i Stockholms stad

Yvonne Ruwaida (mp)
Oppositionsborgarråd

Emilia Hagberg (mp)
Gruppledare